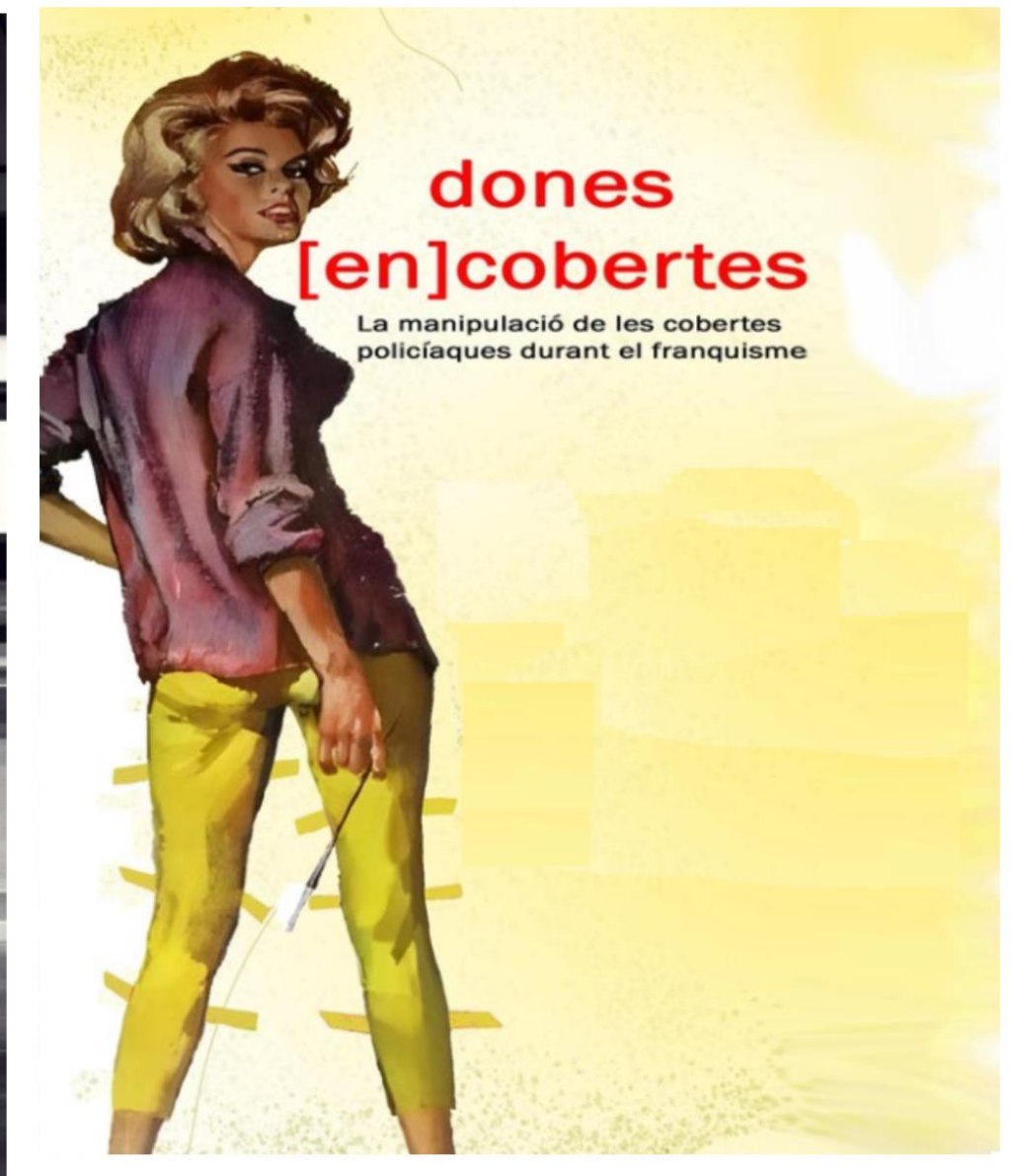

GÈNERE NEGRE.NET

Biblioteca la Bòbila
fons especial de gènere negre i policíac

gènerenegre, #68
L'Hospitalet, juny de 2025

BIBLIOTECA LA BÒBILA
Pl. de la Bòbila, 1
08906 L'Hospitalet
Tel. 934 032 655
bobila.blogspot.com
[biblabobila@l-h.cat](mailto:biblacobila@l-h.cat)

Amb motiu de la Trobada de Novel·la Negra de Barcelona, BCNegra 2025 us vam presentar aquesta exposició. Els textos i les imatges ens les va proporcionar en Carlos Abio, qui també la va comissariar. Aquesta exposició s'ha realitzat en diversos festivals de gènere negre i policíac de l'Estat i ha estat un immens plaer poder tenir-la a la nostra biblioteca. Hem volgut reproduir els roll-ups de l'exposició per a totes aquelles persones que no van poder gaudir-ne presencialment.

Ajuntament de L'Hospitalet

AJUNTAMENT D'ESPLUGUES

Diputació
Barcelona

Xarxa de Biblioteques
Municipals

A vegades els llibres ens atreuen per les seves cobertes. Constitueixen el seu reclam més vistós i, sense ni tan sols obrir-los, ens fem una idea del contingut que guarden en el seu interior. Això forma part de la funció del paratext (el que acompanya al text).

De 1950 a 1975 es van editar a Espanya unes 150 col·leccions de novel·les policíiques, que van suposar unes 9.000 obres (més unes 1.300 reedicions dels mateixos textos amb diferents cobertes). La major part d'aquest univers iconogràfic procedia de les revistes pulp que venien publicant-se als EUA des dels anys vint del segle passat.

A l'Espanya franquista, la incorporació d'aquestes cobertes cridaneres i plenes de color va contribuir a una expansió sense precedents de la literatura popular. Però, en molts casos, aquestes cobertes importades es transformaven. L'element fonamental de la manipulació el constituïa el cos de la dona, que es tapava i ocultava de les formes més elementals. Cal tenir en compte que en la dècada dels 60 molts escriptors de novel·la negra nord-americana eren qualificats a Espanya com a pornogràfics i obscens.

Precisament, el contingut sexual va ser una de les aportacions de la novel·la negra nord-americana al gènere policíic tradicional. A Espanya, la censura oficial i l'autocensura van retallar aquest aspecte dels textos, tant traduïts com escrits en espanyol. I les cobertes van sofrir igual destí.

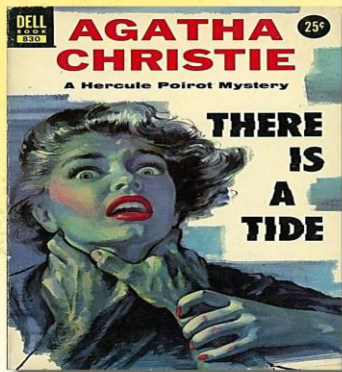
No obstant això, aquesta manipulació no va ser un fenomen ni unidireccional ni concentrat en un sol lloc: es va produir, en major o menor mesura, en tots els països en els quals es publicava aquest tipus de literatura, bé per a intensificar o bé per a atenuar la càrrega sexual de les il·lustracions.

Aquesta exposició tracta de mostrar com es van manipular les cobertes de novel·les policíiques durant el període 1950-1975 a Espanya i en altres països del nostre entorn. I, com es veurà el cos de la dona acaba sent també el cos del delict.

Carlos Abio Villarig
Comissari de l'exposició i autor dels textos.

A vegades els llibres ens atreuen per les seves cobertes. Constitueixen el seu reclam més vistós i, sense ni tan sols obrir-los, ens fem una idea del contingut que guarden en el seu interior. Això forma part de la funció del paratext (el que acompanya al text). De 1950 a 1975 es van editar a Espanya unes 150 col·leccions de novel·les policíiques, que van suposar unes 9.000 obres (més unes 1.300 reedicions dels mateixos textos amb diferents cobertes). La major part d'aquest univers iconogràfic procedia de les revistes pulp que venien publicant-se als EUA des dels anys vint del segle passat. A l'Espanya franquista, la incorporació d'aquestes cobertes cridaneres i plenes de color va contribuir a una expansió sense precedents de la literatura popular. Però, en molts casos, aquestes cobertes importades es transformaven. L'element fonamental de la manipulació el constituïa el cos de la dona, que es tapava i ocultava de les formes més elementals. Cal tenir en compte que en la dècada dels 60 molts escriptors de novel·la negra nord-americana eren qualificats a Espanya com a pornogràfics i obscens. Precisament, el contingut sexual va ser una de les aportacions de la novel·la negra nord-americana al gènere policíic tradicional. A Espanya, la censura oficial i l'autocensura van retallar aquest aspecte dels textos, tant traduïts com escrits en espanyol. I les cobertes van sofrir igual destí. No obstant això, aquesta manipulació no va ser un fenomen ni unidireccional ni concentrat en un sol lloc: es va produir, en major o menor mesura, en tots els països en els quals es publicava aquest tipus de literatura, bé per a intensificar o bé per a atenuar la càrrega sexual de les il·lustracions. Aquesta exposició tracta de mostrar com es van manipular les cobertes de novel·les policíiques durant el període 1950-1975 a Espanya i en altres països del nostre entorn. I, com es veurà el cos de la dona acaba sent també el cos del delict.

Carlos Abio Villarig
Comissari de l'exposició i autor dels textos.

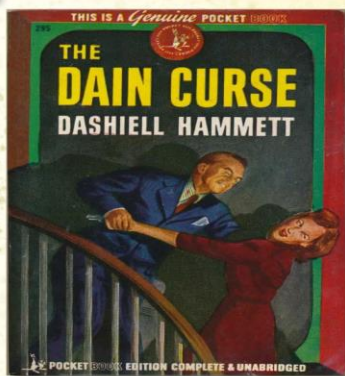
1948 EUA. Dell. **Agatha Christie**.
Coberta: William Rose.

1956 Espanya. Dólar, col·lecció: «C.I.A.»
Red Lowell (pseudònim de Carlos Clarimón Lafarga). Coberta: desconegut.

CONSERVACIÓ

El procediment més estès d'importació de cobertes de novel·les policiaques durant el franquisme va ser el de CONSERVACIÓ de l'original. Això es podia dur a terme sempre que el contingut no xoqués amb els elements ideològics prohibits per la Censura, que bàsicament eren morals, sexuals, religiosos o polítics. No obstant això, la violència contra la dona no sols estava totalment acceptada, sinó que es considerava una de les característiques inherents a aquest gènere narratiu. No així el sadisme ni el nu, que sí que apareixien en algunes publicacions pulp nord-americanes. La majoria d'aquestes cobertes eren còpies realitzades a partir dels llibres importats. Al no disposar de les plaques originals, l'il·lustrador es limitava a recrear la imatge amb major o menor fidelitat. En altres casos, només es conservava algun element de l'original.

1946 EUA. Pocket Books. **Dashiell Hammett**.
Coberta: desconegut.

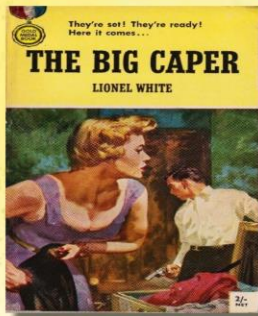
1953 Espanya. Editorial Planeta, col·lecció:
«El Búho» (sobrecoberta). **Dashiell Hammett**.
Coberta: desconegut.

1966 EUA. Signet. **Carter Brown**.
Coberta: Robert McGuinnis.

1974 Espanya. Editorial Petronio, col·lecció:
Lou Carrigan (Pseudotraducció d'Antonio Vera Ramírez). Coberta: R. Cortiella.

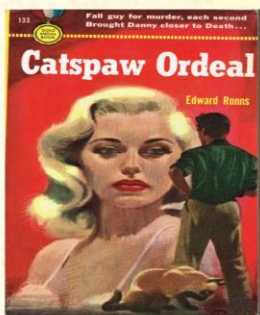
1955 EUA. Gold Medal.
Lionel White. Coberta: Baryé Phillips

1956 Espanya. Molino, col·lecció:
«Biblioteca Oro». Lionel White.
Coberta: Juan Pablo Bocquet.

ATENUACIÓ PARCIAL

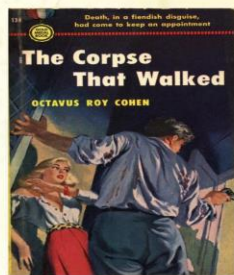
Aquest és el tipus de manipulació ideològica de cobertes més cridaner a Espanya durant el franquisme i és el que es pot mostrar de forma més palpable. Per això ho denominem parcial: es pren la il·lustració de l'original i es manipulava per a adaptar-la als requisits de la societat de recepció, en aquest cas, l'espanyola. Hem d'afegir que generalment era el propi il·lustrador el que se censurava, coneixent per endavant com les hi gastava la Censura, per a evitar treballar en va. A vegades, es tractava d'una espècie d'antecedent del que avui és el Photoshop, un retoc subtil per a ocultar part del cos femení: tancar l'escot, augmentar el llarg de la faldilla, tallar unes cames, tapar una espatlla... No obstant això, sí que es conservava la càrrega violenta de les escenes, una cosa acceptada per la censura oficial i per la societat espanyola del moment, que no veia gens ofensiu en això.

1950 EUA. Gold Medal. Edward Ronns.
Coberta: Willard Downes

1953 Espanya. Planeta, col·lecció:
«Medalla de oro». Edward Ronns.
Coberta: desconegut

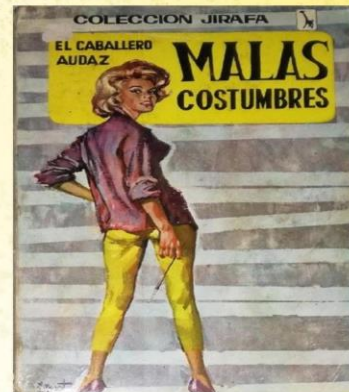
1951 EUA. Gold Medal.
Octavus Roy Cohen.
Coberta: desconegut

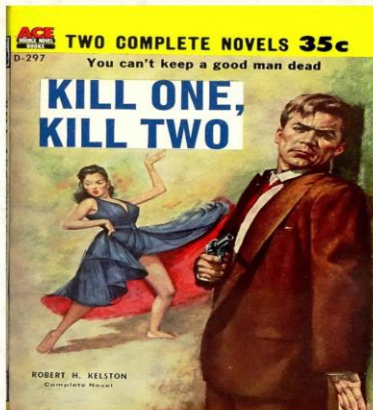
1953 Espanya. Planeta, col·lecció:
«Medalla de oro». Octavus Roy Cohen.
Coberta: desconegut

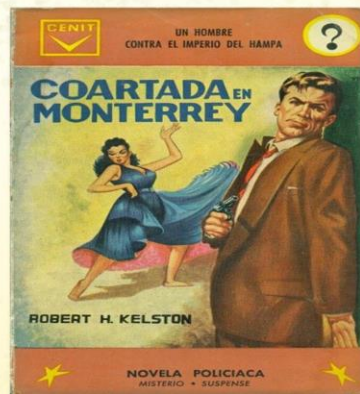
1964 Mèxic. Diana, col·lecció: «Caimán». **Carter Brown**. Coberta: Noiquet.

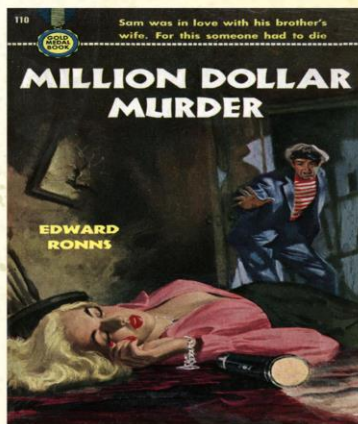
1965 Espanya. Tesoro, col·lecció: «Jirafa». **El caballero audaz**. Coberta: Noiquet.

1958 EUA. Ace. **Robert H. Kelston**. Coberta: desconegut.

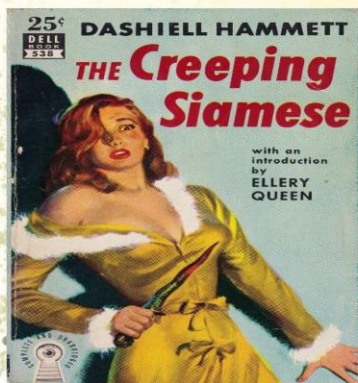
1961 Espanya. Cénit, col·lecció: «Selecciones de Misterio». **Robert H. Kelston**. Coberta: desconegut.

1950 EUA. Gold Medal. **Edward Ronns**. Coberta: desconegut (podria ser Willard Downes)

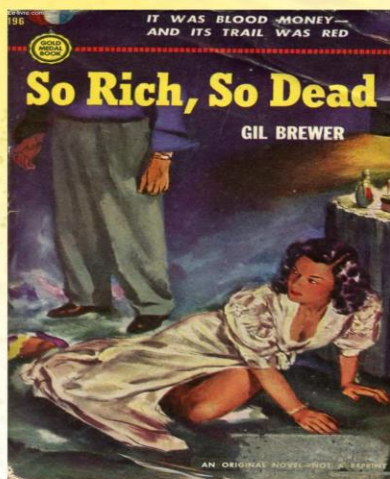
1953 Espanya. Planeta, col·lecció: «Medalla de oro». **Edward Ronns**. Coberta: desconegut.

1951 EUA. Dell. **Dashiell Hammett**. Coberta: Robert Stanley

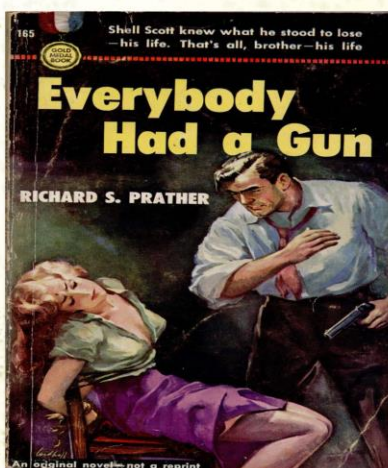
1956 Espanya. Dólar, col·lecció: «CIA». **Mikky Roberts** (pseudònim de Miguel María Astraín Bada). Coberta: desconegut.

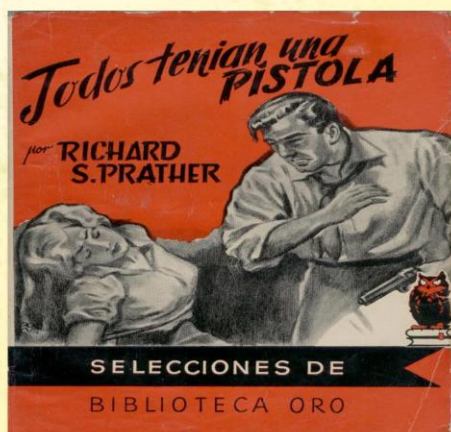
1951 EUA. Gold Medal. **Gil Brewer**. Coberta: Barye Phillips.

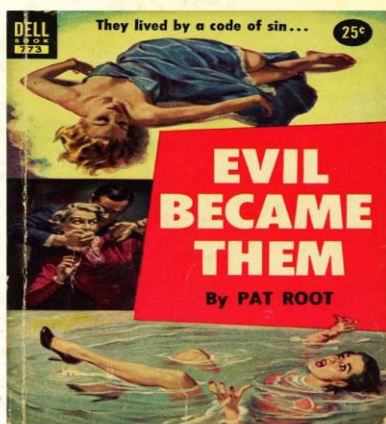
1953 Espanya. Planeta, col·lecció: «Medalla de oro». **Gil Brewer**. Coberta: desconegut.

1950 EUA. Gold Medal. **Richard S. Prather**. Coberta: desconegut.

1954 Espanya. Molino, col·lecció: «Selecciones de Biblioteca Oro». **Richard S. Prather**. Coberta: J.P. Bocquet.

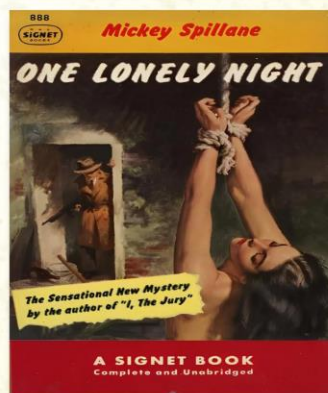
1952 EUA. Dell. **Pat Root**. Coberta: Griffith Foxley.

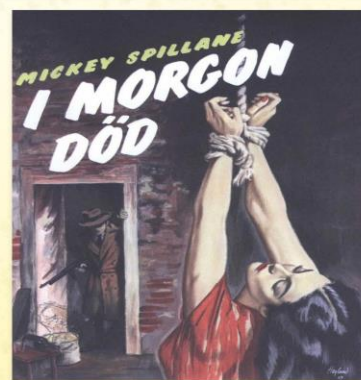
1956 Espanya. Dólar, col·lecció: «C.I.A.». Pseudotraducció de **Micky Roberts** (pseudònim de Miguel María Astrain). Coberta: desconegut.

ATENUACIÓ TOTAL/CENSURA

La forma més extrema de manipulació ideològica és la prohibició o censura total. És un procediment difícil de demostrar, ja que a penes hi ha proves fefaents. La majoria d'editorials ni tan sols intentaven publicar a uns certs autors, com en aquest cas Mickey Spillane, al qual es considerava sàdic i pornogràfic per la crítica d'aquell temps. Els seus llibres van trigar molt a editar-se a Espanya i quan finalment ho van fer, amb una gran quantitat de fragments eliminats, les cobertes van sofrir una censura total: aquest tipus d'imatges estava prohibit al nostre país, per la qual cosa es va optar per unes altres completament diferents, amb elements ideològics molt allunyats de l'original. El cas que exposem és un bon exemple de com es gestionava aquest tipus d'imatges en els diferents països, sent Finlàndia la més tolerant amb el nu femení. Igual que el que va ocórrer en aquest cas, va haver-hi moltes altres cobertes que mai van arribar a ser publicades a Espanya per ser considerades immorals.

1951 EUA. Signet. **Mickey Spillane**. Coberta: Lu Kimmel.

1953 Suècia. Col·lecció: «Manhattan». **Mickey Spillane**. Coberta: desconegut

1953 Finlàndia. Editorial Nide Oy, col·lecció: «Assa». **Mickey Spillane**. Coberta: desconegut.

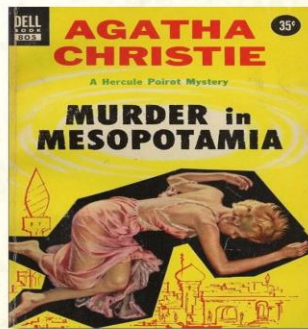
1956 Argentina. Editorial Malinca, col·lecció: «Cobalto». **Mickey Spillane**. Coberta: Tauler.

1968 Espanya (17 años después). Plaza y Janés, col·lecció: «Alcotán». **Mickey Spillane**. Coberta: C. Sanroma.

INTENSIFICACIÓ

Ja hem vist com les cobertes espanyoles plagiades de les estatunidenques podien conservar la seva càrrega ideològica inicial, o bé ser censurades de manera total o parcial. Però també es va produir el fenomen contrari: la intensificació de la càrrega ideològica (sexual), cosa que no va ocórrer a Espanya, és clar. És a dir, no era el mateix importar que exportar. Els il·lustradors espanyols, durant els anys 50, van aprendre a imitar i en els anys 60, van començar a crear les seves pròpies imatges que van exportar a altres països. Allí sofrien un procés invers a la recepció a Espanya: s'intensificava la càrrega sexual de les cobertes, perquè era el que s'esperava d'elles. En aquests països, el públic d'aquesta mena de relats, majoritàriament masculí, exigia unes il·lustracions més explícites, per la qual cosa les imatges provinents d'Espanya es retocaven per a adaptar-les a aquesta demanda. Quatre països en els quals es va produir aquest tipus de manipulació – amb portades provinents d'Espanya – van ser el Brasil, el Regne Unit, Alemanya i Mèxic.

1955 EUA. Dell. **Agatha Christie**. Coberta: Griffith Foxley.

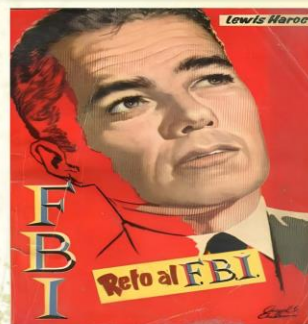
1956 Espanya. Pseudotraducció de **George Maxwell** (pseudònim de Joaquín Ruiz Catarineu). Coberta: firma Castro.

1963 Espanya. Rollán, col·lecció: «F.B.I.» Pseudotraducció de **J. Tell** (José Téllez González). Coberta: Prieto Muriana.

1964? Brasil. Monterrey, col·lecció: «F.B.I.» Pseudotraducció de **J. Tell** (José Téllez González). Coberta: desconegut.

1958 Espanya. Rollán, col·lecció: «F.B.I.» Pseudotraducció de **Lewis Haroc** (pseudònim de Luis Rodríguez Aroca). Coberta: Angel S. Chicharro.

1961-62 Brasil. Monterrey, col·lecció: «F.B.I.» Pseudotraducció de **Lewis Haroc** (pseudònim de Luis Rodríguez Aroca). Coberta: desconegut.

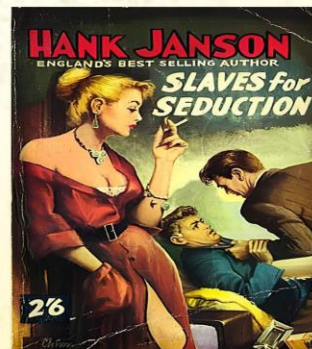
1958 Espanya. Editorial Ferma, col·lecció: «Sexton Blake». **Arthur Maclean**. Coberta: Chacopino.

1960 Regne Unit. Roberts & Vinter Ltd. **Hank Janson**. Coberta: desconegut.

1957 Espanya. Ediciones G.P., col·lecció: «G.P. Policiaca». **Peter Cheyney**. Coberta: Chaco.

1960 Regne Unit. Roberts & Vinter Ltd. **Hank Janson**. Coberta: desconegut.

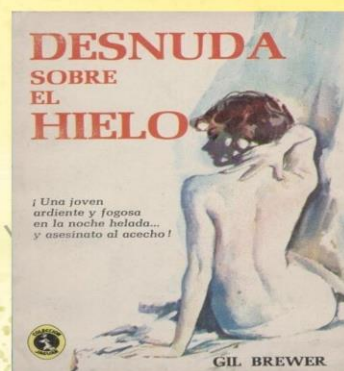
1965 Espanya. Molino, col·lecció: «Biblioteca Oro». Coberta: Noiquet.

1967 Alemanya. Multon, col·lecció: «F.B.I.». Coberta: desconegut

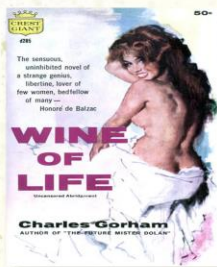
1964 Espanya. Tesoro, col·lecció: «La novela negra». Coberta: Jano.

1969 Mèxic. Diana, col·lecció: «Caimán». Coberta: desconegut.

ALTRES PAÏSOS

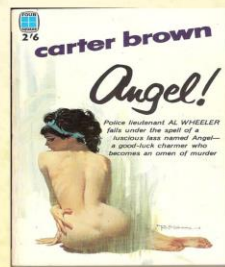
Per a acabar, podríem donar un cop d'ull al que ocorria en altres llocs durant aquest període. Els que hem viscut part de la nostra vida sota el franquisme sempre hem idealitzat altres països del nostre entorn, suposant que en ells no es donaven els abusos ni les censures que es produïen en el nostre. Però en comprovar-ho, ens hem adonat que no tot era així. En molts d'ells també existien autocensura i manipulació, tal vegada amb menor intensitat que a Espanya, però utilitzant les mateixes tècniques per a adaptar el que consideraven excessiu. Fins i tot als Estats Units va haver-hi un període d'autocensura: en 1952, el Congrés nord-americà va publicar l'informe del Comitè de Materials Pornogràfics, en el qual s'assenyalava a la indústria editorial dels llibres de butxaca com a promotora d'aquesta pornografia. Encara que l'informe no va arribar molt lluny a nivell legislatiu, sí que va produir una reacció en les editorials, que es van imposar una autocensura durant uns anys, fins a 1955, quan tot va tornar a mare i l'informe va quedar oblidat.

1959 EUA. Crest Giant.
Charles Gorham.
Coberta: Charles Binger.

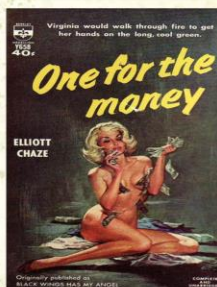
1959 França. Press de la Cité.
Jean Bruce. Coberta: desconegut.

1962 EUA. Signet.
Carter Brown.
Coberta: Robert McGinnis.

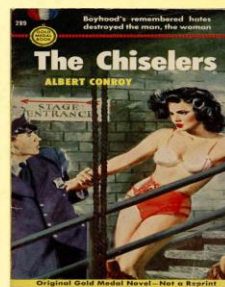
1966 Holanda. UMC.
Stanley West.
Coberta: desconegut.

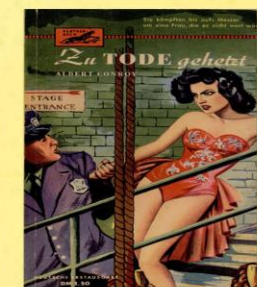
1962 EUA. Berkley,
Elliott Chaze.
Coberta: Charles Copeland.

Itàlia. MA-GA, col·lecció:
«Il cerchio rosso». **Mark Wheeler.**
Coberta: desconegut

1953: EUA. Gold Medal.
Albert Conroy.
Coberta: desconegut

1956: Alemanya. Panther Buch.
Albert Conroy.
Coberta: desconegut

1950 EUA. Avon. **Robert Terrall.**
Coberta: desconegut.

1955 EUA. Avon. **Leslie Charteris.**
Coberta: desconegut.